

HISTORISCHE VAARDIGHEDEN

PRIMAIRE, SECUNDAIRE, GESCHREVEN EN ONGESCHREVEN BRONNEN

De geschiedenis is niets zonder bronnen uit het verleden. Er zijn heel veel verschillende soorten bronnen. Primaire bronnen zijn bronnen van mensen die direct bij een gebeurtenis betrokken zijn geweest, secundaire bronnen zijn gemaakt door mensen die dat niet waren (en komen veelal uit een andere/latere tijd). Daarnaast bestaat er nog een verschil tussen geschreven bronnen (bronnen met schrift) en ongeschreven bronnen.

Erg belangrijk is dat je je bewust bent van het doel waarvoor de onderzoeker de bronnen wil gebruiken.

Bestudeer de volgende bronnen en uitgangssituaties. Bepaal bij iedere bron, of het:

- om een geschreven of ongeschreven bron gaat en;
- om een primaire of secundaire bron gaat.

Zet kruisjes in de tabel hieronder (2 per bron: 1 voor primair/secundair en 1 voor geschreven/ongeschreven)

Bron	Primair	Secundair	Geschreven	Ongeschreven
1				
2				
3				
4				
5				

bron 1 – het mes van Gebel el-Arak dateert uit 3300 v. Chr. en is gemaakt door een Egyptische ambachtsman. Op het handvat is een bebaarde man met tulband te zien die twee leeuwen in bedwang houdt. Het mes is gevonden in de buurt van Abydos (500 kilometer ten zuiden van Caïro).

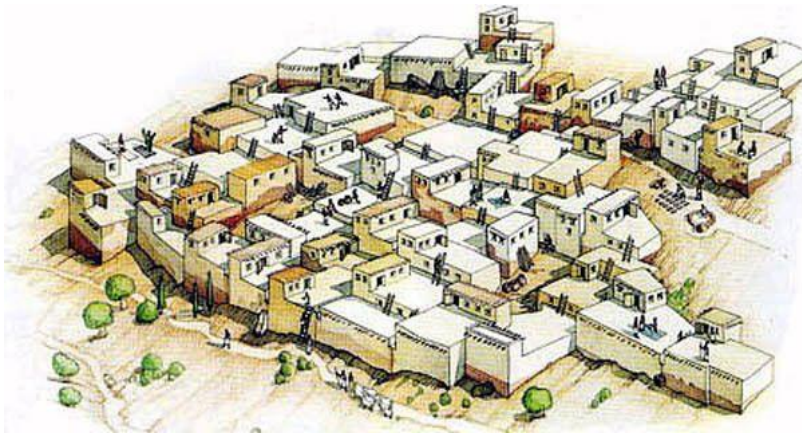
Bron 1 wordt gebruikt door een historicus naar een onderzoek of de oude Egyptenaren zelf op het idee zijn gekomen een schrift te ontwikkelen of dat dit idee is gestolen van de Soemeriërs.

bron 2 – één van de eerste geschreven teksten uit Uruk, een stad in het huidige Syrië, was de Codex Ur-Nammu, een kleitablet met wetteksten. De bron wordt gebruikt door een historicus die meer informatie wilt over wetgeving in het verleden:

‘1 Als een man een moord pleegt, dan moet de man gedood worden;

2 Als een man iets steelt, dan moet de man gedood worden;

3 Als een slaaf ontsnapt uit de stad en iemand brengt hem terug, dan krijgt hij twee muntstukken.’

bron 3 – een reconstructietekening uit 2004 van Çatal Hüyük.

De huizen werden regelmatig op rituele wijze afgebroken en opnieuw opgebouwd.

Bron 3 wordt gebruikt door een historicus in een onderzoek of het oude Çatal Hüyük gezien kan worden als dorp of een stad.

bron 4 – fragment uit een epos, waarin de hoofdpersoon, die op zoek is naar het eeuwige leven, wordt toegesproken door een nimf (einde van het derde millennium v. Chr.). De bron wordt gebruikt door een historicus die meer te weten wilt komen over het ontstaan van de Egyptische epos.

‘Het leven zonder einde dat je zoekt, zul je nooit vinden!

Toen de goden de mensen schiepen,

Hebben zij hun de dood toebedeeld,

En het eeuwige leven voor zichzelf gereserveerd!

Dus je kunt maar beter je buik vullen,

Blijf vrolijk, dag en nacht...

Dos je uit in mooie kleding,

Was en baad je lichaam!

bron 5 – een fragment uit het geschiedenisboek *Verleden tijd?* Uit 1992. De bron wordt gebruikt door een onderzoeker die wilt weten op welke manier schoolboeken aandacht besteden aan het eerste leven op aarde.

‘De bodem als bron - Elke periode uit de geschiedenis heeft een tientallen meters dikke laag achtergelaten. Eigenlijk heeft het verleden dus zichzelf bewaard in een enorm archief: de bodem! Door die bodem te onderzoeken weten we dat er in Nederland niet alleen ijstijden en overstromingen zijn geweest, maar dat het hier ook behoorlijk warm kon worden. Anders waren er geen botten van olifanten en neushoorns gevonden! Zo weten we ook dat er, tientallen miljoenen jaren geleden, enorm grote reptielen op aarde leefden. Deze dieren werden dinosaurussen genoemd.’